

Екологічні аспекти ресурсоспоживання та ресурсозбереження з позицій регіонального розвитку

Н. О. КОНДРАТЕНКО, М. К. АЗАРЧЕНКОВА, В. С. БОНДАР

*Харківська національна академія міського господарства*

Складність сучасних завдань соціально-економічної трансформації України та її інтеграції у світові господарські структури потребує усунення протиріч між соціально-економічними потребами суспільства та реальним суспільно-виробничим потенціалом національного господарства України та її регіонів. Оскільки структура економіки, що сформувалася в Україні впродовж останніх 30–40 років, є вкрай екологонебезпечною, ресурсо- й енергомісткою і до того ж із технологічно застарілою та відсталою матеріально-технічною базою, то її, безперечно, необхідно перебудовувати і модернізувати.

У зв'язку з вичерпністю природних копалин та обмеженістю інших видів ресурсів ресурсно-екологічні проблеми загострилися: кількісне нарощування, витратний характер окремих технологічних видів виробництва надають процесові ресурсоспоживання безпрецедентних масштабів, приводять до ресурсної кризи та обумовлюють необхідність термінового проведення заходів по ресурсозбереженню. Перебудова господарського механізму України, її регіонів та його орієнтація на ринкові відносини ускладнили динамічні зміни у ресурсній політиці і обумовили перегляд традиційного розуміння багатьох важливих економічних категорій та проблем, наповнили їх зовсім іншим змістом та практичною сутністю.

Ефективність ресурсовикористання значно впливає на екологічні та соціальні показники. У цілому, за оцінками дослідників, екологоємність ВВП країни як інтегральний соціо-еколого-економічний показник, поступово знижуючись в останні роки, залишається достатньо високою, що за відсутності рішучих дій може призвести до екологічної катастрофи та соціальних потрясінь. Ураховуючи наведені факти, можна зазначити, що реалізація в регіонах України наявного потенціалу ресурсозбереження є важливим загальнодержавним завданням сьогодення. У зв'язку з цим підходи до його вирішення мають бути детально вивірені в часі та просторі з урахуванням можливих соціальних, екологічних та економічних наслідків здійснення ресурсозберігаючих трансформацій в регіональній економічній системі.

Завдання раціонального природокористування визначаються міжнародним і національним законодавством в області охорони навколишнього середовища, вимог екологізації економіки та їх рішення має бути направлене на розробку економічного механізму забезпечення екологічно сталого розвитку регіону. Серед основних завдань можна виділити наступні:

- визначення існуючих взаємозв'язків між потребами соціально-економічного розвитку регіону, станом довкілля та умовами життєдіяльності людей;

- вивчення економічних аспектів взаємодії суспільства і природи;

- уточнення концепції екологічно стійкого регіонального розвитку, розробка шляхів екологізації регіональної економіки;

- аналіз економічних проблем, пов'язаних зі зміною стану навколишнього середовища та використанням природних ресурсів;

- визначення економічної цінності окремих елементів навколишнього природного середовища, соціально-економічна оцінка природних ресурсів;

- визначення екологічних витрат, економічного збитку від забруднення навколишнього середовища та нераціонального природокористування.